

# MELANVILAUTTAJAT RY:N

## TURVALLISUUSSUUNNITELMA

Uusin versio hyväksytty johtokunnan kokouksessa 12.4.2012.

### 1. MELANVILAUTTAJIEN TOIMINTA

Melanvilauttajat ry eli MeVi on melonnan yleisseura. MeVissä harrastetaan retki-, virkistys-, kunto-, koski- ja kilpamelontaa. Seurassa on noin 300 jäsentä. MeVin kotipaikka on Jyväskylä ja toiminta-alueena Keski-Suomi. MeVin toimintaan kuuluvat esimerkiksi retket ja lenkit järvillä, merellä, joilla ja koskissa, melontakurssien ja -tapahtumien järjestäminen, yhteisten kanoottivajojen hallinnointi sekä kanoottien ja melontavarusteiden hankkiminen ja vuokraaminen seuran jäsenille. MeVi pyrkii edistämään monipuolista ja turvallista melontaharrastusta sekä melontaolosuhteita Keski-Suomessa. MeVi kuuluu Suomen Melonta- ja Soutuliittoon.

### 2. TURVALLISUUSSUUNNITELMAN PERUSTA

Oikein varustein, tiedoin ja taidoin harrastettuna melonta on turvallinen laji. Turvallisuusnäkökohdat pitää kuitenkin jokaisen melojan tiedostaa harrastamiseensa liittyen – melonnassa on omat riskinsä, erityisesti pitkillä retkillä, koskimelonnassa ja kylmien vesien aikaan. Vahinkoja voi myös aina sattua.

Melanvilauttajissa tavoitellaan turvallista melontaa. Tämä asiakirja on laadittu turvallisuuden edistämiseksi erityisesti seuran järjestetyssä toiminnassa kuten retkillä, kursseilla ja muissa tapahtumissa, mutta myös seuralaisten omatoimisessa melonnassa. Tavoite on, ettei seuratoiminnassa satu vakavia onnettomuuksia ja että seuralaiset sekä tapahtumien osallistujat kokevat MeVin toiminnan turvalliseksi.

Turvallisuussuunnitelma on seuran yleinen turvallisuusasiakirja, jossa pyritään kattavasti esittämään seuraa koskevat keskeiset turvallisuuteen liittyvät tekijät: vastuut, riskit, riskeihin varautuminen ja turvallisuutta edistävä toiminta. Seuran tärkeimpiä yksittäisiä tapahtumia varten laaditaan lisäksi erillinen yksityiskohtainen turvallisuussuunnitelma – tämän asiakirjan linjausten mukaisesti. Seuralaisille käytännön turvaohjeita ja -neuvoja annetaan erityisesti jokaiselle seuralaiselle jaettavassa *Melojan oppaassa* sekä kurssien, retkien ja tapahtumien yhteydessä.

Turvallisuussuunnitelma päivitetään ja hyväksytään johtokunnan kokouksessa vuosittain ennen melontakauden alkua. Kommentit tai muutosesitykset voi lähettää turvallisuudesta vastaavalle johtokunnan jäsenelle.

### **3. VASTUUNJAKO TURVALLISUUSASIOISSA**

#### **3.1 Johtokunta**

Seurassa turvallisuudesta vastaa ylimpänä johtokunta. Johtokunnan tehtäviin kuuluu esimerkiksi

- tämän turvallisuussuunnitelman kehittäminen ja päivittäminen,
- yleinen turvallisuuden edistäminen seurassa,
- ohjaajien ja tapahtumanjärjestäjien tiedottaminen ja kouluttaminen turvallisuusasioissa,
- ensiapuvälineistä vastaaminen, sekä
- yleinen turvallisuusasioista tiedottaminen esimerkiksi Melonta- ja soutuiliiton ohjeistuksien pohjalta.

#### **3.2 Vaja- ja kalustovastaavat**

Vaja- ja kalustovastaavat vastaavat seuran kaluston ja varusteiden kunnosta sekä vajojen turvallisuusjärjestelyistä (sammuttimet, kulkutiet ja vajojen yleinen kunto).

#### **3.3 Retkien, kurssien ja muiden tapahtumien järjestäjät ja ohjaajat**

Retkien, kurssien ja muiden tapahtumien järjestäjät ja ohjaajat vastaavat turvallisuudesta yksittäisissä tapahtumissa. Järjestäjät ja ohjaajat vastaavat tämän turvallisuusohjeen noudattamisesta tapahtumissa ja yksityiskohtaisten turvasuunnitelmien laatimisesta merkittävimpiin tapahtumiin. Tässä ohjeessa määritellään tapahtumien ohjaajien pätevyysvaatimukset sekä tapahtumat, joihin on laadittava erillinen turvasuunnitelma.

Retkien, tapahtumien ja kurssien ohjaajien tulee osoittaa tutustumisensa asiakirjaan kuittaamalla nimensä erilliseen lomakkeeseen tai sähköpostitse turvallisuudesta vastaavalle johtokunnan jäsenelle.

#### **3.4 Kaluston kuljettajat**

Auton, jolla hinataan kanoottitraileria, tai jonka katolla kuljetetaan kanootteja, ajaja on aina viime kädessä vastuussa lastista ja sen kiinnityksestä.

#### **3.5 Seuralaiset**

Seuralaiset ovat velvollisia noudattamaan tämän asiakirjan, *Melojan oppaan* sekä tapahtumien ohjaajien määräyksiä ja sääntöjä. Jokaisella seuralaisella edellytetään olevan Suomen Melonta- ja soutuiliiton ohjeiden mukaisen melonnan peruskurssin tasoiset tiedot ja taidot melonnasta – peruskurssin käyminen tai muuten vastaavien taitojen hallitseminen on edellytyksenä myös seuraan liittymiselle. Jokaisen seuralaisen on huolehdittava osaltaan yhteisestä omaisuudesta, kanooteista ja varusteista sekä harrastettava melontaa asiaankuuluvalla ja turvallisella tavalla. Seuran sisäisessä toiminnassa jokainen seuralainen on itse eniten vastuussa omasta turvallisuudestaan. Seuran retkillä ja muissa tapahtumissa seuralaisten on etukäteen ilmoitettava vastuuhajaajalle mahdollisista turvallisuuteen vaikuttavista sairauksista tai lääkityksistä.

#### 4. VASTUUKYSYMYKSET SEURAN TAPAHTUMISSA

Vastuukysymyksiä seuran tapahtumissa määrittelee laki ja *Melonnan turvallisuusohje*. Näiden näkökulmasta melontatapahtumien tulee luonnollisesti olla mahdollisimman turvallisia.

Kuluttajapalveluiden turvallisuudesta annetun lain (75/2004) perusteella toiminnan järjestäjällä on vastuu tapahtumiinsa osallistuvien turvallisuudesta. Melontatapahtumien järjestäminen seuraan kuulumattomille on kiistatta lain tarkoittamaa ”muun palvelun tarjoajan” kuluttajapalvelua, jota koskevat melko tiukat kriteerit. Kuluttajapalvelusta ei saa aiheutua normaalia suurempaa vaaraa osallistujan terveydelle tai omaisuudelle. Palvelun tarjoajalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot palvelusta sekä siihen liittyvistä riskeistä. Palvelusta on myös annettava osallistujille oikeat ja kattavat tiedot etukäteen. Turvallisena pidetään palvelua, joka suoritetaan oikeaoppisesti ajantasaisten valtakunnallisten ohjeiden mukaan.

MeVi on edellä mainitun lain tarkoittama ”muu kuluttajapalvelun tarjoaja” seuraavissa tapahtumissa:

- melontakokeilut,
- melonnan peruskurssit sekä
- muu toiminta, johon osallistuu seuraan kuulumattomia, tai josta seura saa merkittävää ulkopuolista tuloa.

Edellä mainittujen tapahtumien järjestämisessä on noudatettava erityistä huolellisuutta ja suhteellisen tarkkoja kriteereitä. Käytännössä tapahtumissa on ehdottomasti noudatettava *Melontaturvallisuuden neuvottelukunnan* laatimaa *Melonnan turvallisuusohjetta*, joka on rinnastettavissa viranomaissuosituksen. Ohjeen mukaan mm.

- vastuuhenkilöiden on oltava Kanoottiliiton hyväksymiä ohjaajia tai oppaita,
- osallistujien taidot ja varusteet on tarkistettava,
- kaluston ja varusteiden on oltava asianmukaisia,
- tapahtumista on laadittava kaikkien ohjaajien ja järjestäjien tiedossa oleva turvallisuussuunnitelma, ja
- osallistujia on kirjallisesti tai suullisesti ohjeistettava turvallisuussuunnitelman pohjalta.

*Melonnan turvallisuusohjeen* ja melontaohjaajien koulutuksen mukaisesti huolellisesti toimittaessa seura ei ole vastuussa mahdollisesta onnettomuudesta.

Yhdistysten vastuut yhdistysten sisäisissä tapahtumissa tai normaalissa seuratoiminnassa eivät ole täysin selkeät, mutta viisainta on myös sisäisesti toimia *Melonnan turvallisuusohjeen* mukaisesti. *Turvallisuusohjetta* sovelletaankin sen johdannon mukaan myös kaikkeen muuhun järjestettyyn melontatoimintaan maksullisten, kuluttajapalveluista annetun lain määrittelemien tapahtumien lisäksi. Myös yhdistyslain mukaan yhdistys voi joutua korvausvelvolliseksi, mikäli se toiminnallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa vahinkoa kuluttajalle, ulkopuoliselle henkilölle tai yhdistyksen omalle jäsenelle. Ongelmien välttämiseksi Melanvilauttajissa noudatetaan *Melonnan turvallisuusohjetta* kaikessa toiminnassa.

## 5. VAKUUTUKSET

Seuratoimintaan liittyy kuusi eri vakuutusta: toiminnanvastuuvakuutus, vapaaehtoistyöntekijöiden tapaturmavakuutus, kilpailulisenssivakuutus, harrastelijalisenssivakuutus, harrastelijamelojan vakuutus ja seuran omaisuuden vakuutus.

MeVillä on Suomen Melonta- ja soutuiliiton kautta Suomen Liikunnan ja Urheilun hankkima urheilujärjestöjen toiminnanvastuuvakuutus ja vapaaehtoistyöntekijöiden tapaturmavakuutus. Seuran tapahtumissa alle 75-vuotiaat järjestäjät, ohjaajat ja vapaaehtoiset työntekijät ovat tapaturmavakuutettuja. Vakuutus kattaa luottamustoimet, kurssien järjestämisen, toimistotyön, varainhankinnan jne. Toiminnanvastuuvakuutus korvaa seuran tai seuran vapaaehtoistyöntekijän seuran tapahtumassa kolmannelle osapuolelle aiheuttaman henkilö- tai esinevahingon. Omavastuu vahingoissa on 500 euroa. Oletuksena on, että tapahtumat ovat asianmukaisesti eli *Melonnan turvallisuusohjeen* ja muiden viranomaismääräysten (maanomistajien ja poliisin luvat jne.) mukaisesti järjestettyjä.

Vakuutuksellinen kilpailulisenssi korvaa kilpailu- tai harjoitustilanteissa sattuvia henkilövahinkoja. Yksittäinen kilpailija voi valita ottaako lisenssin vakuutuksellisena vai vakuutuksettomana.

Melonta- ja soutuiliiton harrastelijamelojan vakuutuksen voi ottaa kuka tahansa meloja. Vakuutus korvaa vahinkotilanteita kotimaan retkimelonnassa (ei kata kilpa- tai koskimelontaa eikä ulkomailla melomista). Seura voi myös välittää harrastelijamelojan vakuutuksia jäsenilleen.

Harrastelijalisenssi vakuutuksellisena toimii muuten samoin harrastelijamelojan vakuutus, mutta kattaa vahinkotilanteita myös ulkomailla.

Seuran tapahtumiin osallistuvia ei lähtökohtaisesti ole vakuutettu seuran toimesta. Tapahtumien osallistujia on aina tiedotettava tästä. Jos järjestäjät ja ohjaajat toimivat asianmukaisesti, osallistujat ovat mukana omalla vastuullaan. On myös mahdollista ottaa kurssilaisille tai muun tapahtuman osallistujille harrastelijamelojan vakuutus.

Seuran vajat sekä vajoilla säilytettävä seuran ja seuralaisten omaisuus on vakuutettu palo-, murto-, myrsky- ja ilkeivaltavahinkoja vastaan. Vakuutuksen omavastuu on 500 euroa.

## 6. SEURAN VAJAT

Seura hallinnoi neljää kanoottivajaa. Tuomiojärven rannalla sijaitseva vaja on kaupungin omistuksessa, kolme vajaa Päijänteen rannalla Naattialla on seuran omistuksessa. Jokainen seuralainen voi hankkia vajoille avaimen.

Tuomion vajalla on seuran muovinen retkikalusto ja koskimelontakalusto sekä jonkun verran seuralaisten omia kanootteja. Tuomion vaja toimii esimerkiksi kurssien tukikohtana. Seura vastaa vajan toiminnallisesta kunnosta, lukuun ottamatta kaupungin omassa käytössä olevaa vajoosaa. Vajalla on sähköt. Vajalla on jauhesammutin sijoitettuna ulko-oven viereen.

Päätukikohdassa Naattialla on seuran kuituinen kalusto sekä runsaasti seuralaisten omia kanootteja. Seura vastaa kokonaisuudessaan vajojen kunnosta ja turvallisuudesta. Vajoilla ei ole sähköjä, eikä tulta käsitellä missään muodossa – kaikissa vajoissa on kuitenkin jauhesammutin. Sammuttimien toiminta tarkistetaan vuosittain.

Vajat pyritään pitämään hyvässä ja siistissä kunnossa. Suurin arvioitu turvallisuusriski vajoilla on loukkaantuminen nostettaessa kanoottia jollekin korkealle yläpaikalle – kanoottien helpompaa nostamista varten vajoilla on vankkoja jakkaroita. Vajojen lattiat on myös pidettävä vapaina ylimääräisistä tavaroista, näin vähennetään kompastumisen riskiä.

## 7. SEURAN KANOOTIT

Seura omistaa noin 50 kanoottia. Tuomion vajalla on seuran muovinen retkikalusto ja koskimelontakalusto. Naattian ensimmäisessä vajassa on seuran kuitukalusto. Seuran kalusto on keskimääräisesti hyväkuntoista ja laadukasta. Kalusto uusiutuu keskimääräisesti noin kymmenen vuoden välein. Kanoottien rakenteet ja varustukset ovat *Melonnan turvallisuusohjeen* mukaiset:

*Kanootista vastuussa olevan (–) on pidettävä kanootti melontakelpoisena ja asianmukaisessa kunnossa. Kanootin rakenteen, varusteiden, lujuuden ja vakavuuden on oltava sellaiset, että se on turvallinen niissä olosuhteissa, missä sitä käytetään.*

*Kanootissa tulee olla kellukkeet tai vedenpitävät laipiot ja sen tulee olla niin rakennettu ja varustettu, että se vedellä täytettynä ja kutakin henkilöä kohti 100 Newtonin voimalla kuormitettuna pysyy pinnalla vaakasuorassa.*

*Kanootissa tulee olla kiinnitettynä turvaohje: “Käytä meloessasi aina melontaliiviä, tarkista kellukkeet ja pidä tyhjennysväline mukana. Ne lisäävät turvallisuutta.*

Retkikajakeissa on turvallisuusohjeen mukaisesti tartuntakahvat keulassa ja perässä sekä kattavat kansinarut. Koski- ja kuntokajakkeihin on lisätty ja lisätään tarvittaessa ilmapusseja kelluttavuuden varmistamiseksi.

Kaluston kuntoa seurataan säännöllisesti esimerkiksi vajatalkoissa ja muiden seurataapahtumien yhteydessä. Seuralaiset ovat velvollisia tarkistamaan kanootin kunnan aina ennen vesille siirtymistä.

Seuralaisten on korjattava havaitsemansa puutteet tai viat pääsääntöisesti itse. Jos puutetta tai vikaa ei osaa korjata, on seuralaisen selvästi merkittävä rikkinäinen kanootti ja ilmoitettava asiasta kalustovastaavalle. Vaarallinen kanootti pidetään käyttökiellossa, kunnes se saadaan korjattua. Seuran vajoilla on työkalupakit, jotka sisältävät keskeiset kanoottien korjauksessa tarvittavat välineet ja tarvikkeet.

## 8. SEURAN VARUSTEET

Kanoottien lisäksi seura omistaa runsaasti melontavälineistöä kuten meloja, aukkopeitteita ja melontaliivejä. Seuralle pyritään hankkimaan mahdollisimman toimivia ja luotettavia varusteita. Varusteita koskevat samat ilmoitus-, korjaus- ja uusintavelvoitteet kuin kanoottejakin.

Viime vuosina hankinnoissa on pyritty huomioimaan erityisesti turvallisuuteen vaikuttavat varusteet. Seuralla onkin kattava valikoima turvallisuusvälineitä, joita seuralaiset voivat vapaasti käyttää kanootin vuokraamisen tai käyttämisen yhteydessä:

- CE-hyväksytyjä melontaliivejä seuralla on kymmeniä. Jokaiseen liiviin on kiinnitetty pilli. Liivejä on kaiken kokoisia, näin pyritään varmistamaan oikean kokoisen liivin löytyminen jokaiselle.
- Jokaisen kajakin yhteyteen kuuluu ehjä ja kyseiseen kajakkimalliin sopiva aukkopeite.
- Jokaisen kanootin yhteyteen kuuluu kuivaussieni. Kelluvia tyhjennyspumppuja on riittävästi jokaista melontaretkeä varten.
- Sekä Naattian että Tuomion vajoilla on noin 10 melakelluketta, 3 EA-laukkua, muutamia katkomoja ja noin 5 hinausköyttä. EA-laukut tarkastetaan ja täydennetään vuosittain. Laukuissa on esimerkiksi sidetarpeita, hypotermiapeite ja lääkkeitä.
- Naattian vajalla Päijänteen rannalla on lainattavissa melankarkuremmejä ja yksi kansikompassi. Naattian vajalla on lainattavia karttoja Pohjois-Päijänteen alueesta.
- Koskimelontaa varten Tuomion vajalla on toistakymmentä kypärää ja useita heittoköysiä.
- Vajoilla on keltaisia huomioliivejä käytettäväksi hämärällä melottaessa.

## 9. VARUSTEET SEURAN KALUSTOLLA MELOTTAESSA

Seuran kalustolla melottaessa melojan on aina käytettävä hyväksytyä melontaliiviä ja aukkopeitettä. Melontalenkille tai -retkelle on otettava mukaan kuivaussieni ja tyhjennyspumppu. Melakelluke suositellaan otettavaksi mukaan, jos meloja on liikkeellä yksin eikä osaa eskimokäännöstä. Jos retkellä on vähintään kaksi kanoottia, hinausköyttä suositellaan mukaan otettavaksi. Varamelaa ja EA-laukkua suositellaan aina mukaan otettavaksi. Jos melotaan hämärässä tai pimeällä, niin valkoinen valo on pakollinen varuste. Lisäksi melojien on heijastimilla, kirkasvärisillä vaatteilla, viirillä tms. huolehdittava näkyvyydestään kaikissa sää- ja valaistusolosuhteissa – seuran vajoilla on myös lainattavia keltaisia huomioliivejä. Kypärää on käytettävä koskessa melottaessa sekä muuten olosuhteiden sitä vaatiessa.

Vesitiiviisti pakattu kännykkä melontaliivien rintataskussa on suositeltava turvallisuusvaruste jokaiselle. Kompassia ja karttaa on syytä pitää mukana varsinkin kauemmaksi ulottuvilla retkillä.

Seuralaisten suositellaan käyttävän vastaavia varusteita myös omilla kanooteilla meloessaan.

## 10. OLOSUHTEIDEN MUKAINEN MELONTAVAATETUS

*Melonnan turvallisuusohjeen* mukaan ”melojan varusteisiin kuuluu (–) olosuhteiden mukainen melonta-asu päälle puettuna.” Seuran kursseilla ja tapahtumissa koulutetaan asianmukaisten melontavaatteiden käyttämiseen. Myös *Melojan oppaassa* annetaan ohjeita melontavaatetuksesta erityisesti kylmien vesien aikaan.

Keskeistä melontavaatetuksessa on pukeutua veden lämpötilan mukaan. Vesi kylmentää 32 kertaa ilmaa nopeammin – ja veden varaan joutuminen on melonnassa tyypillinen lajinomainen riski. Alle 10-asteisessa vedessä ihminen menettää toimintakykynsä jopa vain parissa minuutissa.

Suomessa lämpimien vesien aika on erittäin lyhyt. Melontavedet ovat yleensä kylmiä elokuun alusta kesäkuun alkuun – erityisesti tänä aikana on tärkeää kiinnittää pukeutumiseen huomiota. Jos vesi on alle 10-asteista, meloijan pitää käyttää kuivapukua tai märkápukua sekä melontatakkia ja -housuja. Alle 15-asteisen veden aikaan kannattaa käyttää vähintään melontatakkia ja -housuja. *Melojan turvallisuusohjeessa* todetaan: meloijan varustukseen kuuluu ”kuiva- tai märkápuku, jos kaatumistilanteessa hypotermian vaara on todennäköinen”.

Päälle puettun asianmukaisen melonta-asun lisäksi vesitiiviisti pakatut varavaatteet lisäävät huomattavasti muutamaa tuntia pidempien retkien turvallisuutta – ja mukavuutta kaatumistilanteen jälkeen.

## 11. VAJAKIRJOJEN KÄYTTÄMINEN VAJOILLA

Seuran kaikilla vajoilla on käytössä vajakirja. Sekä seuran että omia kanootteja käyttäessään jokaisen seuralaisen on merkittävä keskeiset kalustonkäyttötiedot vajakirjaan. Vajakirjaan on merkittävä käyttäjän nimi, käytettävä kalusto, puhelinnumero, lähtöaika sekä mahdollisimman tarkasti arvioitu paluu-aika ja lenkin tai retken suunta. Vajakirjojen avulla seurataan kaluston käyttöä sekä järjestetään mahdollinen kadonneen etsintä.

## 12. JÄSENTEN OMATOIMINEN MELONTA

Suurin osa seurassa tapahtuvasta melomisesta on jäsenten omatoimista lenkki- ja virkistysmelontaa. Seuran jäsenten omatoimisen melonnan pitäisi perustaltaan olla turvallista. Seuraan voi liittyä vain, jos on aiemmin harrastanut melontaa, käynyt Kanoottiliiton ohjeiden mukaisen melonnan peruskurssin tai seuraan liittyessään osallistuu MeVin järjestämälle melonnan peruskurssille. Vähintään seuran vajakoulutukseen osallistuminen on aina pakollista seuraan liittyessä. Vajakoulutuksessa käydään läpi seuran keskeiset toimintaperiaatteet sekä mahdollisesti pyydetään osoittamaan melontataidot. *Melojan opas* jaetaan kaikille seuraan liittyville. Vuoden 2009 alussa opas postitettiin jokaiselle seuralaiselle. Jokaisen seuralaisen pitäisi näin ollen hallita keskeiset melontaan liittyvät tiedot ja taidot sekä ymmärtää lajinomaiset riskit.

Jäsenet käyttävät omatoimimelonnessaan joko omaa tai seuran kalustoa. Omaa kalustoa käyttävät ovat yleensä pidemmälle edistyneitä melonnan harrastajia. Seuran kalustolla meloessaan jäsenet ovat vastuussa sekä itsestään että seuran kalustosta ja varusteista. Seura ei pääsääntöisesti lainkaan vuokraa kalustoa seuran ulkopuolisille. Jäsen voi kuitenkin viedä yhden seuraan kuulumattoman kertaluonteisesti kokeilemaan melontaa. Tällöin jäsen on vastuussa sekä seuran kanoottista että seuraan kuulumattomasta melojasta. Useamman kuin yhden seuraan kuulumattoman melojan saa viedä melomaan vain koulutettu melontaohjaaja.

Aloittelevien melojien, esimerkiksi juuri melonnan peruskurssin käyneiden, suositellaan melovan etupäässä Tuomion vajan vesistössä. Melontaolosuhteet Tuomion vajan vesistön järvissä ja joissa ovat yleensä helpot. Tuomio-, Palokka- ja Alvajärvet ovat sangen pieniä ja matalia. Suurta aallokkoa järvillä ei juuri ole, ja moottoriveneliikennekin on kielletty. Järviä yhdistävät Löyly-, Touru-, ja Pappilanjoet ovat lyhyitä ja yleensä virtaamaltaan rauhallisia. Asutusta on vesistön rannoilla joka puolella, ja myös tiet ovat aina lähellä.

Seuran päävajatukikohta on Päijänteen rannalla Naattialla. Naattialta lähdetessä melontaolosuhteet ovat yleensä Tuomiota haastavimmat. Asutusta on vähemmän, selät ovat isompia ja usein aallokkoisia, veneliikennettä on ajoittain runsaasti, ja eksymisen vaara on huomattavasti Tuomion vesistöä merkittävämpi. Uusien jäsenten suositellaankin tutustuvan Päijänteellä melomiseen ensiksi ohjattujen perjäntairetkien sekä yhteisten tiistaimelontojen avulla.

Koskimelajat käyvät omatoimisesti melomassa lähinnä Kapeen-, Kuusaan- ja Konnekoskilla. Koskimelontaa ei suositella aloitettavaksi ilman koski- tai virtaavan veden melontakurssia, eikä koskissa ole turvallista meloa yksin. Lisäksi jokaisen melojan on itse arvioitava, riittävätkö omat taidot kosken turvalliseen laskemiseen.

### **13. SEURAN VIIKKOLENKKITOIMINTA**

Seuralla on toukokuun alusta syyskuulle viikoittain kaksi yhteistä melontalenkkiä. Lenkit on tarkoitettu vain jäsenille. Yleensä suurin osa osallistujista käyttää lenkeillä seuran kalustoa. Tiistaisin klo 18 lenkki lähtee Naattian vajalta ja torstaisin Tuomion vajalta. Lenkkejä ei ole ohjattu, joten paikalla olevat melojat päättävät omatoimisesti keskenään vauhdista, reitistä, kohteesta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Erityisesti torstain lenkkiä suositellaan aloitteleville melojille esimerkiksi heti melonnan peruskurssin jälkeen melontakokemuksen kartuttamiseksi. Tiistain lenkillä on yleensä mukana kokeneempia meloja, jotka tarvittaessa ohjeistavat myös turvallisuusjärjestelyistä.

Osallistujien on keskenään varmistettava kohtien 9. (varusteet) ja 10. (vaatteet) vaatimusten toteutuminen lenkeillä. Erityisesti tiistain lenkin osallistujien on huolehdittava myös siitä, että reitti ja melottava matka ovat kaikille osallistujille soveltuvia.

Viikkolenkkejä varten ei laadita erillistä turvallisuussuunnitelmaa – turvaohjeena noudatetaan tätä asiakirjaa.

### **14. SEURAN OHJATTU TOIMINTA**

Seuran ohjattuun varsinaiseen toimintaan kuuluvat melontakokeilut, melonnan peruskurssit, melonnan jatkokurssit, koskimelontakurssit, uimahallikurssit sekä retket. Kaikkien tapahtumien turvallisuustavoitteena on, ettei vakavia onnettomuuksia satu. Tavoitteena on myös se, että osallistujat kokevat tapahtumat turvallisiksi. Sekä tapahtumien järjestäjien että osallistujien tulee kaikissa tapahtumissa ottaa huomioon oma ja muiden osallistujien turvallisuus.

#### **14.1 Ohjaajien pätevyysvaatimukset**

Seuran tapahtumien vesillä tapahtuvasta ohjauksesta saa olla vastuussa vain Kanoottiliiton vaatimusten mukaisesti koulutettu melontaohjaaja tai -opas. Ohjaajalla on oltava voimassa oleva ohjaajatodistus sekä EA-kurssitodistus.

#### **14.2 Osallistujavaatimukset**

Pääsääntöisesti kaikkien seuran melontatapahtumien osallistujien on osattava uida. Seuran tapahtumiin ei saa osallistua päihtyneenä. Osallistujien on noudatettava ohjaajien neuvoja ja ohjeita kaikissa tapahtumissa. Tapahtumien osallistujien on etukäteen ilmoitettava vastuuhjaajalle mahdollisista kyseisen tapahtuman turvallisuuteen vaikuttavista sairauksista tai lääkityksistä.

#### **14.3 Ohjaajien ja osallistujien määrä**

*Melonnan turvallisuusohjeen* mukaisesti melontaretken johtajalla saa olla suoraan vastuullaan korkeintaan 16 hengen ryhmä korkeintaan 10 kanootissa. Tätä suuremmissa ryhmissä melottaessa johtajalla on oltava nimettyjä, kyseiseen melontatilanteeseen riittävän päteviä avustajia niin, että edellä kerrottu ohjaajien ja ohjattavien lukumääräsääntö toteutuu.

#### **14.4 Ohjaajien pakolliset varusteet**

Ohjaajien pakollisia varusteita kaikissa tapahtumissa (pl. uimahallikurssit) ovat *Melonnan turvallisuusohjetta* mukailleen:

- tapahtumaan soveltuvat riittävän kantavat melontaliivit,
- olosuhteiden mukainen melontavaatetus, joka mahdollistaa tarvittaessa pelastusuimisen ja pitempiaikaisen oleskelun vedessä,
- hinausvyö,
- ensiapulaukku, johon sisältyy hypotermiapeite,
- koskessa tai joella melottaessa heittoköysi ja kypärä,
- hätäraketit kun melotaan merellä tai suurilla järvilla (koskee vain usean vuorokauden retkiä),
- puukko tai katkaisuveitsi melontaliivien taskussa tai muuten nopeasti saatavilla,
- matkapuhelin vesitiiviisti pakattuna,
- valkoinen valo, jos olosuhteet sitä edellyttävät, sekä
- vettä ja energiapitoista syötävää.

Retken, kurssin tai muun tapahtuman kestosta ja vaativuudesta riippuen ohjaajalla voi olla muita varusteita kuten varamela, kartta ja kompassi, tulentekovälineet sekä kanootin korjausvälineet.

#### **14.5 Tapahtumamainokset**

Tapahtumien mainosten on oltava asianmukaisia eli niissä on kerrottava tapahtuman keskeiset tiedot sekä taito-, kunto- ja varustevaatimukset.

#### **14.5 Perustoimintaohjeet ennen vesille siirtymistä**

Seuran ohjatuissa tapahtumissa toimitaan ennen vesille siirtymistä seuraavien linjausten mukaisesti:

- osallistujien taidot ja varusteet on selvitettävä,
- kaluston ja varusteiden kunto on tarkistettava, ja
- osallistujia on turvasuunnitelman pohjalta ohjeistettava keskeisistä turvallisuusseikoista.

## 15. SEURAN RETKITOIMINTA

Seuran retkitoimintaa ovat perjantairetket, viikonloppuretket, pitkät melontaretket kaukaisempiin kohteisiin sekä koski- ja jokimelontaretket. Retkiä mainostetaan yleensä sähköpostilistalla, nettisivuilla sekä mahdollisesti seuralehdessä. Seuran retket on tarkoitettu vain jäsenille. Joskus retkiä voidaan järjestää yhteistyössä muiden seurojen kanssa – tällöin turvaohjeista neuvotellaan toisen seuran kanssa.

Aiemmin mainittujen ohjaajavarusteiden lisäksi pakollisia ryhmävarusteita retkillä ovat:

- varamela,
- tulentekovälineet,
- kanootin korjausvälineet, ja
- kartta ja kompassi (ei koske perjantairetkiä).

Osallistujien pakollisia varusteita retkillä ovat vähintään:

- asianmukainen kanootti,
- CE-hyväksytyt melontaliivit,
- kuiva- tai märkápuku, jos hypotermian vaara kaatumistilanteessa on todennäköinen,
- pilli, sekä
- kypärä joilla melottaessa ja muissakin tilanteissa, joissa olosuhteet sitä edellyttävät,

Retken vetäjän harkinnan mukaan pakollisia varusteita voivat lisäksi olla:

- varavaatetus vesitiiviisti pakattuna,
- tulentekovälineet,
- kartta ja kompassi, ja
- valkoinen valo.

Ohjaajan on aina huolehdittava siitä, että ryhmällä on mukana riittävä määrä asianmukaisia henkilökohtaisia ja ryhmävarusteita. Ohjaajalla on oikeus kieltää seuralaisen osallistuminen retkelle, jos tällä ei ole riittäviä varusteita. Ohjaajalla on myös oikeus keskeyttää retki tarvittaessa yksittäisen henkilön tai koko seurueen osalta, jos turvallisuusnäkökohdat sitä edellyttävät.

### 15.1 Perjantairetket

Perjantairetkiä järjestetään kesäkuun alusta syyskuulle noin joka toinen perjantai. Perjantairetkille lähdetään Naattian vajalta. Retket suuntautuvat Pohjois-Päijänteellä johonkin sopivaan kohteeseen, kuten Jyväskylälle, Muuratsaloon tai Vuoritsalon ympäri. Retkillä on etukäteen nimetty vetäjä.

Perjantairetkien turvallisuussuunnitelmana noudatetaan tätä asiakirjaa. Osallistujille kerrotaan keskeiset turvallisuusnäkökohdat retkimainoksessa sekä suullisesti vajalla ennen retkelle lähtemistä. Perjantairetkillä ei ole osallistujamäärärajoitusta, edellyttäen että ryhmässä on mukana kokeneita melojia, jotka voivat toimia avustavina ohjaajina.

## 15.2 Muut päiväretket

Muita päiväretkiä järjestetään silloin tällöin kauden aikana. Perinteisiä päiväretkiä ovat olleet esimerkiksi vappumelonta ja Leppämaraton. Retket suuntautuvat yleensä Päijänteelle. Retkillä on etukäteen nimetty vetäjä.

Retkien turvallisuussuunnitelmana noudatetaan tätä asiakirjaa. Osallistujille kerrotaan keskeiset turvallisuusnäkökohdat retkimainoksessa sekä suullisesti vajalla ennen retkelle lähtemistä. Retkillä ei ole osallistujamäärärajoitusta, edellyttäen että ryhmässä on mukana kokeneita melojia, jotka voivat toimia avustavina ohjaajina.

## 15.3 Viikonloppuretket

Ohjattuna viikonloppuretkiä järjestetään muutamia kauden aikana. Retket voivat suuntautua Pohjois-Päijänteelle, Keiteleelle, Konnevedelle, Puulalle tai johonkin vastaavaan kohteeseen lähiseuduilla.

Retkille on laadittava erillinen kirjallinen turvallisuussuunnitelma. Turvallisuussuunnitelma voidaan esittää osallistujille kirjallisesti tai suullisesti. Retkien osallistujamäärää ei ole rajattu, edellyttäen että ryhmässä on mukana kokeneita melojia, jotka voivat toimia avustavina ohjaajina.

## 15.4 Usean päivän retket

Järjestettyjä ja ohjattuja pitkiä melontaretkiä on yleensä yksi kautta kohden. Retki suuntautuu yleensä merelle tai jollekin suurelle järviolueelle.

Retkimainoksessa on tarkasti mainittava retken taito,- kunto- ja varustevaatimukset. *Melonnan turvaohjetta* mukaillen ”osallistujien kokemus, taito ja kestävyys on etukäteen selvitettävä vaativaa melontaretkiä varten. Turvallisuussuunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota ja osanottajille on ennakkoon selvitettävä, millaisia vaatimuksia melontatilanne terveydentilalle asettaa.”

Retkille on laadittava kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka esitetään etukäteen kirjallisesti osallistujille. Turvallisuussuunnitelmassa on nimettävä riittävä määrä retken avustavia ohjaajia. Retkien osallistujamäärää ei ole rajattu, edellyttäen että ryhmässä on mukana kokeneita melojia, jotka voivat toimia avustavina ohjaajina. Ennen retkelle lähtemistä osallistujien keskeiset turvavarusteet on tarkastettava.

## **16. KURSSI- JA KOULUTUSTOIMINTA**

### **16.1 Melontakokeilut**

Melontakokeiluissa esitellään vasta-alkajille melontaa lajina. Melontakokeiluja voidaan järjestää isojen tapahtumien osana tai omina tapahtuminaan. Yleensä kokeiluissa yksi tai kaksi ohjaajaa käyttää tapahtumaan osallistuvia lyhyen aikaa vesillä melomassa.

Mahdollisia suuria melontakokeilutapahtumia lukuun ottamatta kokeiluihin ei laadita erillistä turvasuunnitelmaa – tämä asiakirja toimii kokeilujen turvaohjeena.

Melontakokeilujen osallistujilta edellytetään uimataitoa. Keskeiset turvallisuuteen vaikuttavat seikat kerrotaan osallistujille suullisesti rannalla ennen melonnan aloittamista. Keskeisiä seikkoja ovat:

- kajakin perustava käyttäytyminen ja käsitteleminen,
- melontaliivien oikea pukeminen,
- aukkopeitteen kiinnittäminen ja irroittaminen,
- rauhallisuus ja maltin säilyttäminen kaikissa toimissa, sekä
- toiminta kajakin mahdollisessa kaatumisessa ja kajakista poistumisessa.

Melontakokeiluun voi yhtä aikaa osallistua korkeintaan viisi osallistujaa vesillä olevaa ohjaajaa kohden. Kokeiluissa kalustona käytetään seuran helpoimmin käsiteltäviä ja vakaimpia kajakkeja.

### **16.2 Melonnan peruskurssit**

Peruskursseja järjestetään vuosittain noin 3–5. Kurssit ovat yleensä alkukesästä. Kurssien tukikohtana toimii Tuomion vaja. Kurssit pidetään Melonta- ja soutuliiton ohjeistuksen mukaisina. Kurseille voivat osallistua myös seuraan kuulumattomat. Seuraan liittyäkseen kurssin käyminen on pakollista niille, jotka eivät ole aiemmin harrastaneet melontaa tai osallistuneet muualla vastaavalle kurssille.

Peruskursseille laaditaan erikseen kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka on ohjaajien ja avustavien ohjaajien tiedossa ennen kurssia. Keskeiset turvallisuusohjeet kerrotaan osallistujille sähköpostitse ja suullisesti. Kurssien pääsyvaatimuksena on uimataito. Kurssien maksimi osallistujamäärä on 20. Ohjaajien tavoitteellinen määrä on yksi ohjaaja viittä osallistujaa kohti. Kurseille voivat osallistua vähintään 15-vuotiaat. Alle 18-vuotiaat tarvitsevat osallistuakseen huoltajan suostumuksen.

### **16.3 Melonnan jatkokurssit**

Melonnan jatkokursseja voidaan järjestää noin yksi kaudessa, yleensä loppukesäisin. Kurssien tukikohtana toimii Naattian vaja. Kurssi on suunnattu melontaa jonkun aikaa harrastaneille, jotka haluavat syventää melontatietämystään- ja taitojaan.

Kurssien turvallisuutta lisää se, että yleensä kurssien osallistujilla on jo kohtuullisen kattavat melontatiedot ja -taidot. Toisaalta jatkokurssit pyritään koulutusyistä pitämään mahdollisimman haastavissa olosuhteissa, mikä lisää kurssien riskejä. Kurseilla voidaan Päijänteen lisäksi meloa virtaavassa vedessä.

Jatkokursseille laaditaan erillinen turvallisuussuunnitelma, joka on kaikkien ohjaajien tiedossa. Turvaohjeet kerrotaan osallistujille sähköpostilla ja suullisesti. Jatkokurssien maksimi osallistujamäärä on 15. Ohjaajien tavoitteellinen määrä on yksi ohjaaja viittä osallistujaa kohti. Kurssien pääsyvaatimuksena on melonnan peruskurssin käyminen ja kohtuullinen melontakokemus.

## **16.4 Uimahallikurssit**

Uimahallikursseja pidetään yleensä 1–2 loppupalvesta tai alkukeväisin. Hallikursseilla keskitytään melonnan keskeisten turvallisuustaitojen kuten tuentojen, pelastamisen, pelastautumisen ja eskimokäännöksen opettelemiseen lämpimissä ja turvallisissa olosuhteissa.

Hallikursseille ei laadita erillistä turvasuunnitelmaa. Allasharjoittelussa arvioidut riskit ovat vähäiset – hypotermiariskia ei ole, eksyä ei voi, eikä aallokkoakaan ole. Kursseja valvoo työnsä puolesta uimahallin uimavalvoja. Keskeiset turvallisuuteen vaikuttavat seikat kerrotaan osallistujille suullisesti. Kurssien maksimi osallistujamäärä on yleensä 12. Ohjaajien tavoitteellinen määrä on yksi ohjaaja viittä osallistujaa kohti.

## **16.5 Ohjaaja- ja muut kurssit**

Melonnanohjaajakursseja voidaan järjestää omana toimintana tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ohjaajakurssit pidetään yleensä retkimuotoisina viikonloppukursseina järvi- tai jokireiteillä. Ohjaajakursseista on laadittava kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka esitetään ohjaajakokelaille ennen kurssia.

Myös muita kursseja voidaan järjestää. Kursseilla sovelletaan tapauskohtaisesti tässä asiakirjassa esitettyjä ohjeita. Vaativia tai pitkiä kursseja varten on laadittava erillinen turvallisuussuunnitelma.

## **16.6 Turvallisuus- ja taitoharjoitukset**

Turvallisuus- ja taitoharjoituksia on yleensä järjestetty ns. puljauspäivinä Tuomiojärvellä. Tapahtumia on ollut muutaman kerran kesäisin. Tapahtumissa harjoitellaan porukalla tuentoja, pelastamista, pelastautumista ja eskimokäännöstä. Tapahtumien turvasuunnitelmana noudatetaan tätä asiakirjaa. Tapahtumissa on vetäjinä ja valvojina koulutettuja ohjaajia, ja yleensä käytännön harjoitukset tehdään pareittain.

Myös muunlaisia turvallisuus- ja taitoharjoituksia saatetaan järjestää, esimerkiksi yhteistyössä Järvipelastusseuran kanssa. Lähtökohtaisesti tapahtumissa noudatetaan turvasuunnitelmana tätä asiakirjaa. Vaativia harjoitustapahtumia varten on laadittava erillinen turvallisuussuunnitelma.

## **17. KILPAILUTOIMINTA**

Seuralaisten osallistuessa kilpailuihin noudatetaan Melonta- ja soutuliiton sekä kunkin kilpailun järjestäjän ohjeita ja määräyksiä. Omia kilpailutapahtumia varten laaditaan aina erillinen turvallisuussuunnitelma.

## **18. KOSKIMELONTATOIMINTA**

Koskimelontatoiminta esitetään tässä asiakirjassa omana lukunaan, koska koskimelonnassa arvioidaan yleisesti olevan kohonnut turvallisuusriski verrattuna järvillä tapahtuvaan melomiseen.

Seuran kalustosta koskissa saa käyttää vain muovisia kajakkeja tai kanootteja sekä kuituisia slalomkajakkeja. Koskissa melottaessa on aina käytettävä melontaliivin lisäksi myös kypärää. Lisäksi aukkopeiton on oltava niin tiukka ja vedenpitävä, ettei vesi pääse kajakin sisään, eikä peitto irtoa veden voimasta. Käytännössä suositellaan neopreenisen aukkopeiton käyttöä.

### **18.1 Omatoiminen koskimelonta**

Koskimelontaa ei suositella aloitettavaksi ilman koski- tai virtaavan veden melontakurssia, eikä koskissa ole turvallista meloa yksin. Lisäksi jokaisen melojan on itse arvioitava, riittävätkö omat taidot kosken turvalliseen laskemiseen. Melojien on sovittava tärkeimmät turvallisuusseikat keskenään aina ennen koskeen menemistä.

Jos meloja joutuu koskessa uimasilleen, on uitava selällään ja jalat edellä alavirran suuntaan. Kajakki on pyrittävä pitämään vierellä tai alavirran puolella, sillä veden täyttämä raskas kanootti saattaa aiheuttaa vahinkoa uimariin osuessaan tai työntää uimarin vaarallisesti päin kiveä.

### **18.2 Järjestetyt koskiretket**

Koski- tai jokimelontaretkiä voidaan kauden aikana järjestää esimerkiksi lähijoille, Lieksanjoelle, Tornionjoelle, Kymijoelle ja Ruotsiin tai Norjaan.

Järjestetyille koskiretkille tehdään aina kirjallinen turvallisuussuunnitelma. Lyhyillä retkillä suunnitelma voidaan esittää suullisesti, vähintään yön yli kestävillä retkillä kirjallinen suunnitelma on etukäteen jaettava osallistujille.

### **18.3 Virtaavan veden ja koskimelontakurssit**

Kursseille on aina laadittava kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka esitetään lyhyiden tapahtumien osalta suullisesti kurssin alussa. Vähintään yön yli kestäviä tapahtumia varten kirjallinen turvallisuussuunnitelma on etukäteen jaettava osallistujille.

Virtaavan veden ja koskimelontakurssien järjestämisestä on aina etukäteen ilmoitettava lähimmälle pelastuslaitokselle. Kurssien osallistujille tulee olla veden lämpötila huomioiden joko märkä- tai kuivapuku tai vähintään kuivat vaihtovaatteet vesitiivisti pakattuna.

## **19. SEURAN KALUSTON KULJETTAMINEN AUTON KATOLLA TAI TRAILERILLA**

Kanootteja kuljetetaan säännöllisesti seuran retkille, kurseille ja muihin tapahtumiin. Yleensä 1–2 kanoottia kuljetetaan auton katolla ja tätä suuremmat määrät trailerilla. Kanoottien kiinnityksessä auton katolle tai traileriin on oltava erityisen huolellinen – irronnut kanootti voi aiheuttaa vakavankin vaaratilanteen esimerkiksi vastaantulevalle autolle. Auton kuljettaja on aina viime kädessä vastuussa kuormasta ja sen kiinnityksestä myös kaikissa seuran tapahtumissa.

Kiinnityksessä on käytettävä luotettavia tarkoitukseen suunniteltuja kuormaliinoja. Räikällisiä liinoja ei saa käyttää. Etuosistaan kanootit suositellaan kiinnitettäväksi kahdella liinalla – näin yhden liinan pettäessä toinen liina estää kanootin kääntymisen sivulle katolla tai trailerissa.

## 20. TYYPILLISIÄ RISKEJÄ MELONNASSA

Tyypillisiä riskejä melontatoiminnassa ovat esimerkiksi seuraavat:

- Tyypillisin lajinomainen riskitilanne melonnassa on yllättävä kaatuminen kanootin kanssa ja tästä seuraava veden varaan joutuminen. Kaatuminen vähintään säikäyttää aina, mahdollista on myös loukkaantuminen sekä varusteiden kastuminen ja hukkaaminen. Erityisesti kylmien vesien aikaan kylmettyminen ja jopa hypotermia uhkaavat jokaista veden varaan joutunutta.
- Erilaiset nyrjähdykset, venähdykset ja muut loukkaantumiset ovat melonnassakin aina mahdollisia – yleisimmin rannalla liikuttaessa, vesille mentäessä, vesillä kaaduttaessa ja rantauduttaessa.
- Eksymisen riski on olemassa erityisesti tuntemattomissa vesistöissä, hämärän ja pimeän aikaan sekä muuten haastavissa olosuhteissa.
- Lämpöhalvauksen riski on olemassa erityisesti kuumimpaan kesäaikaan. Nestehukka voi yllättää myös kylminä vuodenaikoina – meloja hikoilee märkäpuvuissaan ja muissa varusteissaan yleensä melkoisesti.
- Sairauskohtauksen (esimerkiksi astma tai diabetes) riski on melonnan aikanakin olemassa.
- Uhkaavat tai vaaralliset kohtaamiset muun vesiliikenteen kanssa ovat mahdollisia erityisesti Päijänteellä sekä seuran retkien aikana.

Tämän asiakirjan linjauksilla ja ohjeilla pyritään minimoimaan edellä mainitut riskit sekä estämään riskien muuttuminen vaara- ja hätätilanteiksi.

## 21. EKSYMINEEN JA ETSIMINEEN

Eksyminen on melonnassa yksi lajinomainen vaaratilanne. Eksyminen on todennäköisintä yleensä tuntemattomissa vesistöissä, pitkällä sileän veden retkillä, hämärän tai pimeän aikaan tai muuten haastavissa olosuhteissa. Retkillä porukan hajaantumista aiheuttavat tyypillisesti melojien kunto- ja temperamenttierot sekä eri kanoottimallien runkonopeuserot.

### 21.1 Eksymistilanteiden ehkäiseminen

Eksymisiä voidaan tehokkaasti ehkäistä sopimalla retken toimintaohjeet etukäteen. Ohjeita on retkillä myös noudatettava – jos ohjeistuksesta poiketaan joltain osin, niin tämä on sovittava etukäteen ohjaajien tai muiden osallistujien kanssa.

Perustoimintaohjeistus voidaan tiivistää muutamaan perussääntöön:

- Keulassa ja perässä on oltava valvojat. Näin kukaan ei tipu porukasta, eikä myöskään melo muiden edelle.
- Välit on pidettävä riittävän tiiviinä. Jos jokaisella on näkö- ja kuuloyhteys edelliseen ja seuraavaan melojaan, niin kukaan retkeläisistä ei voi olla eksyksissä.
- Melojien välejä on edelleen tiivistettävä joella, sumussa, saaristossa ja isossa aallokossa.
- Pysähdytään riittävän usein kasaamaan porukka yhteen ja tiedustelemaan mahdollisista ongelmista.
- Kommunikointia varten on oltava selkeä merkinantojärjestelmä.
- Sovitaan toimintaohjeistus mahdollisten eksymistilanteiden varalle.

## 21.2 Eksyneen tai eksyneiden etsiminen

Retkellä oletuksena on se, että kaikki retkenvetäjän ryhmästä tietymättömissä olevat ovat eksyksissä. Ohjatuilla retkillä tällaisessa tilanteessa järjestetään aina etsintä. Etsintäsuunnitelman tekeminen on yleensä aina tilannekohtaista. Muuttujina tilanteissa ovat eksyneiden tiedot ja taidot, etukäteen sovitut pelisäännöt, sää- ja melontaolosuhteet, olosuhteiden haastavuus, jne. Tärkeää etsintätilanteessa on sopia etsintäsuunnitelmasta mahdollisimman tarkasti – näin mahdollistetaan toimiva etsiminen ja vältetään lisäkatoamiset. Erityisesti etsijöiden keskinäisestä viestinnästä pitää sopia tarkasti. Ryhmän hajauttamista pitää mahdollisuuksien mukaan välttää. Yksin tai pareittain etsijöinä voivat toimia vain kokeneet ja suunnistustaitoiset melojat.

Jos eksyneitä ei ole löytynyt kohtuullisessa ajassa, hälytetään viranomaisapua (112) tapahtuman vastuuvetäjän johdolla.

## 22. TOIMINTA ONNETTOMUUSTILANTEESSA

Onnettomuuksia tai vaaratilanteita sattuu toisinaan kaikessa toiminnassa varotoimista huolimatta.

Tärkeintä kaikissa vaara- tai onnettomuustilanteissa on toimia maltillisesti ja rauhallisesti mutta kuitenkin ripeästi.

### 22.1 Omatoiminen melonta

Jos omatoimisella melontaretkellä sattuu jokin onnettomuus, niin

- Tee tilanteesta mahdollisimman selkeä analyysi.
- Toimi ennalta pohdittujen, suunniteltujen ja opeteltujen toimintatapojen mukaisesti.
- Estä lisävahinkojen syntyminen.
- Anna tarvittaessa ensiapua.
- Hälytä tarvittaessa lisää apua (112). Hätätilanteessa voit saada hätäkeskuksesta myös toimintaohjeita elvytykseen tms.
- Pyri tarvittaessa mahdollisimman nopeasti avun lähelle suojaisalle rannalle.
- Jos joudut veren varaan, etkä pääse takaisin kanoottiin, pyri saamaan mahdollisimman suuri osa vartalostasi ylös vedestä. Pidä raajat lähellä vartaloa. Hälytä pikaisesti apua.
- Odota rauhallisesti avun saapumista. Pyri tarvittaessa kiinnittämään pelastajien tai muiden vesilläliikkujien huomio.

### 22.2 Seuran järjestetty toiminta

Onnettomuus voi sattua myös seuran järjestetyssä toiminnassa. Seuran järjestetyssä toiminnassa päävastuussa tilanneanalyysistä ja pelastustoimista on retken vastuuhjaaja. Lenkeillä tai muissa tapahtumissa, joissa ei ole mukana koulutettua ohjaajaa, päävastuussa pelastustoimista on kokenein paikalla oleva meloja.

Vastuuhjaaja tai kokenein paikalla oleva meloja jakaa muille tehtävät pelastustilanteessa. Jos kyseessä on oikea hätätilanne, vetäjä ei yleensä itse ensimmäisenä osallistu konkreettisiin pelastustoimiin. Koulutetut ohjaajat hoitavat yleensä varsinaiset pelastustoimet, ja avustavat ohjaajat tai kokeneet melojat huolehtivat sillä aikaa muista osallistujista. Retken ohjaaja vastaa ensisijaisesti ulkopuolisen avun pyytämisestä paikalle. Hän voi myös delegoida tehtävän apuohjaajalle.

### **22.3 Tapahtuman tai retken keskeyttäminen**

Vakavassa vaara- tai onnettomuustilanteessa on yleensä syytä keskeyttää retki tai muu tapahtuma. Tapahtuma voidaan keskeyttää myös, jos on uhka vakavasta onnettomuustilanteesta. Päätöksen keskeyttämisestä tekee vastuunohjaaja neuvoteltuaan avustavien ohjaajien kanssa.

Hätätilanteessa turvaan pyritään nopeimman lisävaaroja aiheuttamattoman reitin kautta. Pitkillä tai muuten vaativilla retkillä evakuointipisteet on selvitettävä etukäteen.

### **22.4 Onnettomuuskirjanpito**

Onnettomuuksista tai vakavista läheltä piti -tilanteista on pidettävä onnettomuuskirjanpitoa. Onnettomuustilanteessa retken tai kurssin ohjaajan on tiedotettava johtokuntaa tapahtuneesta. Ilmoituksessa tulee ilmetä seuraavat tiedot:

- vahingoittuneen henkilön tiedot,
- vahinkoon liittyvät tiedot (aika, paikka ja vamman aiheuttaja),
- vamman laatu,
- tarkka kuvaus vahingon sattumisesta,
- vahinkoon johtaneet syyt, ja
- ennalta ehkäisevät toimenpide-ehdotukset vastaisen varalle.

Kuluttajapalveluiden turvallisuudesta annetun lain mukaan onnettomuuksista ja vakavista läheltä piti -tilanteista tulee ilmoittaa valvontaviranomaiselle, esim. terveystarkastajalle, lääninhallitukselle tai Kuluttajavirastolle. Tarvittaessa annetaan virallinen ilmoitus, ja ilmoitetaan onnettomuudesta myös Melonta- ja soutuiliiton turvajaostolle.

### **22.5 Tiedottaminen**

Mahdollisen vakavan onnettomuustilanteen, esimerkiksi loukkaantumisen, katoamisen tai hukkumisen, jälkeen johtokunta on seuran puolesta ensisijaisesti vastuussa tiedottamisesta ja nimeää vastuuhenkilön, jolta voi kysyä lisätietoja tapahtuneesta. Johtokunta hoitaa myös yhteydet tiedotusvälineisiin. Lisäksi on tärkeää tiedottaa tapahtuneesta myös seuran sisäisesti – näin varmistetaan objektiivisen tiedon välittyminen.

Tarvittaessa johtokunta antaa tiedotteen, jossa kerrotaan:

- mitä, missä ja milloin on tapahtunut,
- mitkä ovat mahdollisia syitä tapahtuneeseen,
- millaisia seurauksia on aiheutunut, ja
- vastuuhenkilö, jolta voi tarvittaessa kysyä lisätietoja.

## **23. TURVALLISUUSKOULUTUS**

Seuran turvallisuuskoulutukseen kuuluvat tässäkin asiakirjassa mainitut

- melonnan peruskurssit,
- melonnan jatkokurssit,
- melonnanohjaajakurssit,
- uimahallikurssit ja
- yhteiset turvallisuus- ja taitoharjoitukset.

Tarvittaessa ja sopivien tilaisuuksien ilmetessä voidaan järjestää myös muuta turvallisuuskoulutusta.

## 24. TAPAHTUMAN TURVALLISUUSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Tapahtuman turvallisuussuunnitelmassa pyritään selvittämään tapahtuman keskeiset riskit, vastuut, turva- ja pelastusjärjestelyt sekä toiminta mahdollisessa hätätilanteessa.

Alla on esimerkinomainen koskimelonnin peruskurssin turvallisuussuunnitelmalomake.

TURVALLISUUSUUNNITELMA				
<b>Tapahtuma</b>	Koskimelonnin peruskurssi			
<b>Paikka</b>	Kapeenkoski, Äänekoski			
<b>Sää</b>				
<b>Kesto</b>	30.-31.7.2011	koskessa noin klo 12-17		
<b>Henkilömäärä</b>	13	Naisia 3	Miehiä 10	18-55 vuotta
<b>Ryhmän erityispiirteitä, liikuntarajoitteet, muut huomioitavat asiat</b>				
Hyväkuntoisia ja urheilullisia ihmisiä.				
<b>Melontakokemus:</b> Kurssilaisilla on vähän tai jonkin verran melontakokemusta, koskimelontakokemusta vähän tai ei lainkaan.				
<b>Vastuuohjaaja</b>	Matti Meloja	puh.	040 123 4567	
<b>Turvallisuudesta vastaava</b>	Matti Meloja	puh.	040 123 4567	
<b>Tapahtuman kuvaus:</b> Kokoonnumme Jyväskylässä Tuomiojärven vajalla, jossa käydään läpi melontavarusteiden käyttö ja turvallisuusasiat. Vajalta siirrymme autoilla Kapeenkoskelle, jossa melomme kaksi noin kahden tunnin jaksoa. Käymme läpi kajakilla kaatumisen, pelastautumisen ja koskiuimisen sekä laskemme koskea. Sunnuntaina teemme syventäviä harjoitteita sekä keskitymme koskipelastukseen. Harjoittelu toteutetaan pääasiassa Luijankoskessa. Paluu molempina iltoina Jyväskylään Tuomiojärven vajalle.				
<b>Tapahtuman reitti / paikka / alue</b> Jyväskylä – Kapeenkoski, Äänekoski – Jyväskylä, melonta tapahtuu koskissa.				
<b>Ennalta ehkäisevät suunnitelmat</b>				
Terveystietojen tarkastaja	Matti Meloja	tarkastettu pvm. 23.7.2011		
Varusteiden tarkastaja	Matti Meloja	tarkastettu pvm. 23.7.2011		
Riskianalyysin laatija	Matti Meloja	laadittu pvm. 27.7.2011		
<b>Muut turvallisuutta edistävät toimenpiteet ja varautumiset riskianalyysin pohjalta</b>				
Kurssin vastuuhjaaja on Kanoottiliiton kouluttama melontaohjaaja. Mukana on kaksi muuta koulutettua melontaohjaajaa ja apuohjaajina kokeneita koskimeloojia. Ohjaajilla on ensiapuvälineitä, hinausvöitä, heittoliinoja sekä puhelin.				
Kurssilaisia on tiedotettu etukäteen sopivista varusteista ja vaatetuksesta. Hypotermian vaara on pieni veden ja ilman ollessa lämpimiä. Kajakit, kypärät ja pelastusliivit ovat joko seuran tai kurssilaisten omia.				
Kurssilaisille annetaan ohjeet yleisestä toiminnasta koskissa sekä kerrotaan riskikartoituksen perusteella esille tulleet asiat, retken tarkoitus ja aikataulu, melontatekniikkaa avovedessä ja joella, oikea uintitekniikka koskessa, pelastautuminen/pelastaminen koskessa sekä melamerkit. Kosket ovat helposti ohitettavissa rannalta, jos joku ei halua niitä laskea alas.				
Kuljetuksen ajaksi kajakit kiinnitetään kattotelineisiin ja traileriin asianmukaisilla liinoilla.				

<b>TOIMINTA HÄTÄTILANTEESSA</b>			
<b>Onnettomuustilanteen johtaja</b>	Matti Meloja	<b>Varahenkilö</b>	Maija Koski
<b>Ryhmän toiminta onnettomuuden sattuessa</b>			
Ryhmä pidetään yhdessä ja siirretään onnettomuusriskialueen ulkopuolelle. Mahdollisuuksien mukaan käytetään kurssilaisia apuna pelastustoiminnassa harjoitellulla tavalla. Ryhmä toimii vetäjien ohjeiden mukaan. Toiminnan tavoitteena on estää lisäonnettomuudet ja mahdollistaa tarvittaessa ryhmän ulkopuolisen avun hälyttämisen. Onnettomuuden vakavuuden perusteella ryhmä joko jatkaa tai lopettaa retken onnettomuuden jälkeen.			
<b>Toiminta oppaan ollessa kyvytön toimimaan</b>			
Mikäli varsinainen ohjaaja Matti Meloja ja varaohjaaja Maija Koski ovat toimintakyvyttömiä, tilanteen johtovastuun ottaa Liisa Laine, jota on tiedotettu etukäteen. Ryhmänjohtaja ja ryhmä ovat tietoisia turvallisuussuunnitelmasta.			
<b>Evakuointi</b>	Karttanimi	KKJ, Koordinaatti P	Koordinaatti I
30.-31.7.	Luija	6937360	3440400
30.-31.7.	Luijankoski, Repenpolku	6937220	3440530
30.-31.7.	Laani	6936940	3440700
30.-31.7.	Mylly	6936620	3440580
Evakuointipisteet ovat myös pelastuslaitoksen tiedossa.			
<b>Pelastusvälineet</b>			
Ohjaajilla ohjaajavarustus. Ea-laukku, jonka olinpaikan kaikki tietävät, heittoköysiä ja varavaatteita.			
<b>Yhteysvälineet</b>			
Ohjaajilla vesitiiviisti pakattuja matkapuhelimia			
<b>Tiedotettavat viranomaiset</b>			
Viranomainen	Henkilö		Yhteystieto
Äänekosken pelastuslaitos	Päivystävä pelastusviranomainen		050 765 4321, pekka.palo@jkl.fi
<b>Tiedotussuunnitelma</b>			
vastuuhenkilöt	1. Matti Meloja 040 123 4567	2. Maija Koski 050 123 4567	3. Liisa Laine 040 765 4321
<b>Yleinen hätänumero</b>	<b>112</b>	<b>Poliisi</b>	<b>112</b>
			<b>Myrkytyskeskus</b> <b>09-471977</b>
Laatijan allekirjoitus:		päiväys: 27.7.2011	
Matti Meloja			
<b>Liitteet</b>			
	Riskianalyysit		Kartta Kapeenkoskesta pdf

Turvallisuussuunnitelmaan voi liittyä myös erillinen riskianalyysi, josta on esimerkki seuraavalla sivulla.

## KOSKIMELONNAN PERUSKURSSIN RISKIANALYYSI

### ASIAKASTURVALLISUUS

RISKI	TODEN- NÄKÖISYYS (T) 1= epätodennäköinen 2= mahdollinen 3= todennäköinen	SEURAUKSET (S) 1 = lievästi haitallinen 2= haitallinen 3 = erittäin haitallinen	RISKIKERROIN JA LUOKITTELU (TXS) 1 = merkityksetön 2 = vähäinen 3= kohtalainen 4-5 = merkittävä 6-9 = sietämätön	HALLINTA- MENETELMÄ
Veden varaan joutuminen / kajakin kaatuminen	3	1	3	Harjoitellaan koskiuintia, pelastaja on kajakin kanssa lähellä, heittoköysiä rannalla
Loukkaantuminen kiviin	2	2	4	Uintiohjeena uida jalat edellä, ei jalkoja pohjaan, ei seisota virtaavassa vedessä
Kylmettyminen	1	2	2	Lämmin vuodenaika ja vesi, kuivat vaihtovaatteet, alle 15min vedessä
Hukkuminen	1	3	3	Kokeneita koskimeljoja paikalla valmiina pelastamaan
Nilkan nyrjähtäminen	2	1	2	Tukevat kengät, ei juosta rannalla
Uupuminen / nestehukka / energiavaje	2	1	2	Riittävästi juomaa ja eväitä mukaan, tauot ohjelmassa
Kaluston rikkoontuminen	2	1	2	Kaluston tarkastus ja henkilökohtainen sopivuus

*Kolme merkittävimmäksi arvioitua riskiä*

1. Hukkuminen
2. Loukkaantuminen kiviin
3. Kylmettyminen

### TYÖTURVALLISUUS

RISKI	TODEN- NÄKÖISYYS (T) 1 = epätodennäköinen 2 = mahdollinen 3 = todennäköinen	SEURAUKSET (S) 1 = lievästi haitallinen 2 = haitallinen 3 = erittäin haitallinen	RISKIKERROIN JA LUOKITTELU (TXS) 1 = merkityksetön 2 = vähäinen 3 = kohtalainen 4-5 = merkittävä 6-9 = sietämätön	HALLINTA- MENETELMÄT
Loukkaantuminen kiviin	2	2	4	Tarkkaavaisuutta
Uupuminen / nestehukka / energiavaje	2	2	4	Juomaa kajakkiin mukaan, tauot, riittävästi ohjaajia
Veden varaan joutuminen	1	1	1	Eskimotaito, riittävästi ohjaajia/pelastajia
Nilkan nyrjähtäminen	1	2	2	Tutut maastot, tarkkavaisuus, kunnolliset kengät

*Kolme merkittävimmäksi arvioitua riskiä*

1. Loukkaantuminen kiviin
2. Nilkan nyrjähtäminen
3. Uupuminen / nestehukka